

## ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

## ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног  
родитеља и име Сава Вујице Стаменковић  
Датум и место рођења 16. 9. 1983. (Подгорица, Црна Гора)

## Основне студије

Универзитет Универзитет у Нишу  
Факултет Филозофски факултет  
Студијски програм Књижевност и српски језик  
Звање Дипломирани филолог за књижевност и српски језик  
Година уписа 2003.  
Година завршетка 2011.  
Просечна оцена 8,92

## Магистарске студије, магистарске студије

\* Стручни назив стечен према прописима који су важили до ступања на снагу новог Закона о високом образовању изједначен са академским називом магистар.

Универзитет  
Факултет  
Студијски програм  
Звање  
Година уписа  
Година завршетка  
Просечна оцена  
Научна област  
Наслов завршног рада

## Докторске студије

Универзитет Универзитет у Нишу  
Факултет Филозофски факултет  
Студијски програм Докторске академске студије филологије  
Година уписа 2011.  
Остварен број ЕСПБ бодова 188  
Просечна оцена 9,56

## НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације *Земљаморје* Урсуле Легвин у контексту поджанра високе (епске) фантастике  
Име и презиме ментора, звање Дејан Милутиновић, ванредни професор  
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације 168/1-7-2-1-01, 17. 5. 2017. (Филозофски факултет у Нишу)  
8/18-01-003/17-034, 25. 5. 2017. (Универзитет у Нишу)

## ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна 394  
Број поглавља 10  
Број слика (шема, графикана) 7  
Број табела /  
Број прилога /

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА  
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Стаменковић, Сава. <i>Религија „Земљоморја“ Урсуне Легвин</i>. Уметност и контекст: Религија у уметничким делима. Ур. Драган Жунић, Сава Стаменковић и Биљана Ђирић. Ниш: Српска академија наука и уметности – Огранак у Нишу и Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Нишу. 2016. Стр. 123-135. (УДК 821.111(73)-311.9.09 Легвин У. / ISBN 978-86-7025-586-9)</p> <p>У раду се испитују религијски систем и веровања становника Земљоморја, представљеног у романима и причама Урсуне Легвин, објављеним од 1964. до 2014. Два супротстављена модела, од којих је један готово атеизам, а други готово теократија, грађени су од елемената различитих религија и митологија. Осим елемената из хришћанства, ту откривамо и утицаје индијске, индијанске и ране европске митологије. Ипак, као главни утицаји на дело стоје источни религијско-философски системи (у првом реду таоизам), што је ово дело високе фантастике учинило прекретницом у историји жандра.</p>	M33
2	<p>Стаменковић, Сава. <i>Gedo senki – (не)успела екранизација Земљоморја Урсуне Легвин</i>, Зборник радова са V научног скупа младих филолога Србије. Књ. 2. Ур. Маја Анђелковић. Крагујевац: ФИЛУМ. 2014. Стр. 167-178. (UDK 821.111(73)-311.9.09 Le Guin U. 821.111(73)-311.9:791.228(52) / ISBN 978-86-85991-61-5)</p> <p>Рад се бави адаптацијом циклуса <i>Земљоморје</i> Урсуне Легвин, коју је 2006. снимно јапански редитељ и сценариста Ђиро Мијазаки. У главном делу рада проучавамо како су две приповедне линије, једна из романа <i>Полужаја обила</i>, друга из романа <i>Техану</i>, спојене у једну, те какве су последице тог спајања. У другом делу рада анализирамо и друге елементе анимеа – ликове, главне теме, употребу музике и пејзажа, покушавајући да одговоримо на питање да ли су основне идеје изворног текста изгубљене адаптацијом и да ли се њоме добило нешто ново.</p>	M44
3	<p>Стаменковић, Сава. <i>Положај жене и породица у роману „Техану“ Урсуне Легвин</i>, Наука и савремени универзитет 2 – Од науке до наставе (тематски зборник радова). Ур. Бојана Димитријевић. Ниш: Филозофски факултет. 2013. Стр. 391-404. (УДК 821.111(73).09-31 Чегвин У. / ISBN 978-86-7379-299-6)</p> <p>Први део рада испитује каква је значај лика Тенар у циклусу <i>Земљоморје</i> У. Легвин. Средњивни део говори о роману <i>Техану</i>, који се од других дела циклуса битно разликује јер се уместо оценавање епоке фантастике читалац суочава са готово реалистичним романом о положају жене у патријархалном друштву. Колика је жена слободна, каква је природа жене и разликује ли се она у односу на природу мушкарца – нека су од питања која ауторка овим делом поставља. Завршни део рада бави се двама покушајима Тенар да формира породицу, неуспехом првог и нестандартношћу другог модела породице, тј. значајем саме породице у овом роману.</p>	M45

**НАПОМЕНА:** уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

**ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

**ДА**   **НЕ**

Кандидат има одобрену тему докторске дисертације, објавио је двадесет научних радова (од којих су два објављена у часописима са листе министарства надлежног за науку, а један у часопису Универзитета у Нишу – *Историјска мелодрама „Мејрима или Бошњаци“ Матије Бана*. *Philologia Mediana*, год. V, бр. 5. Ниш: Филозофски факултет. 2013. Стр. 59-76.), положио је све испите на докторским студијама и предао докторску дисертацију одговарајуће садржине, обима и квалитета, а у складу са одобреном темом докторске дисертације.

**ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

У уводу дисертације објашњава се у критици присутна подела циклуса *Земљоморје* на прву и другу трилогију. Прва трилогија је ближа класичној или толкиновској високој/епској фантастици, док се друга одређује као савремена, тј. модерна, и на неки начин представља ревизију прве. Аутор у уводу објашњава и структуру и методологију рада, а у другом поглављу кратко представља рад Урсуне Легвин (1929-2018), фокусирајући се на дела фантастике. Поглавље „Жанровска књижевност, жанр фантастике и висока/епска фантастика“ говори о различитим схватањима жанра, од оног традиционалног који жанр ставља испод подврсте (род → врста → подврста → жанр) и одређује га најчешће по теми, до оног америчког, по коме је све жанр. Сагледавајући жанр као врсту аутор пише о жанру фантастике и немогућности њеног прецизног одређења, те анализира есеје Толкина и У. Легвин у којима они дају своје виђење, али и одбрану фантастике, која је дуго сматрана маргиналним и безвредним жанром. Разматрају се термини *epic fantasy* и *high fantasy*, а затим главне карактеристике овог поджанра (фикционални натприродни свет, одвојен од примарног и јасно дефинисан, са сопственим законима; магија као саставни и „природни“ део тог света; фантастична бића; сукоб добра и зла који утиче на целокупни фикционални свет; најчешће млади хероји који улазе у борбу за спас света и у тој борби sazревају), те објашњава и разграничава овај од сличних поджанрова фантастике. У поглављу „Земљоморје и склад различитости“ испитује се како је ауторка поднела „терет Толкиновог наслеђа“, тј. утврђује како је фикционални свет *Земљоморја* формиран другачије у односу на претходна дела овог поджанра. Као главна инспирација за грађење *Земљоморја* истиче се таоизам и идеја о равнотежи као основном принципу универзума, европска, индијанска и друге митологије, Библија, класици светске књижевности (Данте, Рилке), али и научна дела (Сапир-Ворфова хипотеза). Уз помоћ теорије могућих светова Лубомира Долежела (модална ограничења у формирању ликова – алетичка, деонтичка, аксиолошка и епистемичка), те теорије о путу хероја Цозефа Кембела (сепарација, иницијација и повратак као главне етапе пута), анализирају се главни ликови у наредном поглављу („Пут младог хероја и хероине“). Уочава се нестандартност ликова Геда, Лебанена, Техану, Тенар и Иријан, али и суштинске разлике у њиховом „путу“, те се тако за хероине примењује модел једанаест етапа у развоју хероине америчке ауторке Морин Мурдок. Поглавље „Премало женски и превише женски роман“ анализира *Гробнице Атуана* из 1971. и *Техану* из 1990. године. Аутор сматра да је у критици први роман неоправдано одређиван као „неуспели феминистички роман“, сматрајући да

положај жене ту није тема, већ sazревање и поверење, које је успешно приказано у односу између Геда и Тенар. Положај жене је централна тема *Texanu*, који управо због тога представља прекретницу у циклусу. У поглављу „Природа и *Земљоморје*“ дело је одређено као тзв. еко наратив, а рушење великог зида који је изоловао један део Земљоморја и претворио га у Суву земљу аутор посматра као победу природе и враћање „праве“ равнотеже и коначно устројство овог циклуса по таоистичким начелима. Наредно поглавље анализира аниме *Gedo Senki* редитеља Гороа Мијазакија, истражујући шта се адаптацијом из изворног текста изгубило, али и шта је нови медиј додао оригиналу. Теза се завршава кратким закључком („Завршна разматрања“).

### ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Циклус *Земљоморје* сагледан је из жанровске перспективе и показано је којим се својим карактеристикама уклопио у „класичну“ високу/епску фантастику, а којим је надрастао овај поджанр, тј. проширио његове границе. Посебно су испитани елементи по којима се ово дело одређује као „савремена“ или „модерна“ висока фантастика и то кроз откривање утицаја за стварање фикционалног света (необичних за дотадашњу фантастику – у првом реду то је таоизам, али и друге филозофије, митологије и религије, па и Сапир-Ворфова лингвистичка хипотеза), анализу ликова и „реалистичких“ тема нетипичних за фантастику. Проучен је и положај жене у циклусу, а *Земљоморје* је такође сагледано и са становишта екокритике. Дело је упоређено са другим делима овог поджанра, у првом реду са *Сагом о Средњој земљи* Ц. Р. Р. Толкина, утемељивача високе/епске фантастике и *Песмом леда и ватре* Ц. Р. Р. Мартина, тренутно најпопуларнијег писца фантастике. Анализом аниме екранизације показано је у којој мери су се, преношењем текста у други медиј, оригиналне идеје изгубиле. Аутор је тако рукописом докторске дисертације остварио циљеве наведене у пријави.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Аутор је спровео комплексно истраживање које је резултовало својеврсном монографијом о *Земљоморју*, једном од најзначајнијих дела високе/епске фантастике. Колико је нама познато, дисертација Саве Стаменковића представља прву обимнију и целовиту студију о овом циклусу у нашој, али и светској науци о књижевности. Романи и приче циклуса проучени су из перспективе генологије, компаратистике, екокритике, феминизма, имагологије и књижевне географије, узимајући у обзир претходно објављене критичке радове, као и аутопоетичке и критичке текстове саме ауторке. Теза, дакле, представља значајан допринос науци о књижевности.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Истраживање је у потпуности обављено на самосталан и научно релевантан начин, доноси синтезу претходних осврта на *Земљоморје* Урсуле Легвин и нуди нова читања овог циклуса, користећи се различитим методолошким приступима у проучавању овог дела.



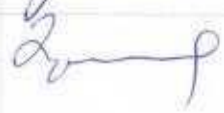
### ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

На основу укупне позитивне оцене текста докторске дисертације „*Земљоморје* Урсуле Легвин у контексту поджанра високе (епске) фантастике“, комисија предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу, као и Научно-стручном већу за друштвене и хуманистичке науке Универзитета у Нишу, да извештај о оцени урађене докторске дисертације прихвати и кандидату Сави В. Стаменковићу одобри јавну одбрану.

### КОМИСИЈА

Број одлуке НСВ о именовању Комисије 8/18-01-006/18-049

Датум именовања Комисије 10. 07. 2018.

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Др Милица Живковић, редовни професор	председник	
	Англоамеричка књижевност и култура (Научна област)	Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
2.	Др Дејан Милутиновић, ванредни професор	ментор, члан	
	Српска и компаративна књижевност (Научна област)	Филозофски факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	Др Душан Живковић, ванредни професор	члан	
	Теоријске књижевне дисциплине и општа књижевност (Научна област)	Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу (Установа у којој је запослен)	

Датум и место: